JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CARL OTTO LENZ
6 päivänä helmikuuta 1997 *

A Johdanto

1. Nyt käsiteltävänä oleva ennakkoratkaisukysymys koskee televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annettua neuvoston direktiiviä 89/552/ETY [1] (jäljempänä televisiodirektiivi). Tässä on olennaisilta osin kysymys seikoista, joita yhteisöjen tuomioistuin on jo tarkastellut 10.9.1996 antamassaan kahdessa tuomiossa. Nämä tuomiot liittyivät komission Yhdistynyttä kuningaskuntaa [2] ja Belgian kuningaskuntaa [3] vastaan nostamiin jäsenyysvelvoitteiden rikkomista koskeviin kanteisiin.

Asiaan liittyvät yhteisön oikeuden säännökset

2. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa keskeiset televisiodirektiivin säännökset ovat sen 2 artiklassa. Tämä säännös kuuluu seuraavasti:

"1. Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että kaikki televisiolähetykset, joita lähettävät

— kyseisen valtion lainkäyttövaltaan kuuluvat televisiolähetystoiminnan harjoittajat

tai

— televisiolähetystoiminnan harjoittajat, jotka kuulumatta minkään jäsenvaltion lainkäyttövaltaan käyttävät kyseisen jäsenvaltion lähetystaajuutta taikka jäsenvaltion myöntämää satelliittikapasiteettia tai siinä sijaitsevaa satelliittilähetysasemaa,

ovat niiden säännösten mukaisia, joita sovelletaan kyseisessä jäsenvaltiossa yleisölle tarkoitettuihin televisiolähetyksiin.

2. Jäsenvaltioiden on taattava alueellaan vapaus vastaanottaa toisten jäsenvaltioiden televisiolähetyksiä, eivätkä ne saa rajoittaa lähetysten edelleenlähettämistä sellaisin perustein, jotka kuuluvat tässä direktiivissä yhteensovitettuihin aloihin. Jäsenvaltiot voivat väliaikaisesti estää televisiolähetysten edelleenlähettämisen, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) toisesta jäsenvaltiosta tulevassa televisiolähetyksessä rikotaan ilmiselvästi, törkeästi ja vakavasti 22 artiklan määräyksiä;

* Alkuperäinen kieli: saksa.

1 — EYVL L 298, s. 23.

2 — Asia C-222/94, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 10.9.1996 (Kok. 1996, s. I-4025).

3 — Asia C-11/95, komissio v. Belgia, tuomio 10.9.1996 (Kok. 1996, s. I-4115).

b) televisiolähetystoiminnan harjoittaja on edeltävien 12 kuukauden aikana rikkonut kyseistä määräystä vähintään kaksi kertaa;

c) kyseinen jäsenvaltio on ilmoittanut kirjallisesti televisiolähetystoiminnan harjoittajalle ja komissiolle väitetystä rikkomisesta ja aikeestaan rajoittaa edelleenlähettämistä, jos tällaista rikkomista tapahtuu uudelleen;

d) lähettävän valtion ja komission kuulemisessa ei ole saatu aikaan sovintoratkaisua 15 päivän kuluessa c alakohdassa tarkoitetusta ilmoituksesta lukien ja väitetty rikkominen jatkuu.

Komissio varmistaa, että estäminen on yhteisön oikeuden mukainen. Se voi kiireellisessä tapauksessa kehottaa kyseistä jäsenvaltiota lopettamaan estämisen, jos se ei ole yhteisön oikeuden mukainen. Tämä säännös ei estä minkään menettelyn, oikeuskeinon tai kyseisestä rikkomisesta aiheutuvan seuraamuksen soveltamista siinä jäsenvaltiossa, jonka lainkäyttövaltaan kyseinen televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu.

3. Tätä direktiiviä ei sovelleta niihin lähetyksiin, jotka on tarkoitettu vastaanotettaviksi yksinomaan muissa valtioissa kuin jäsenvaltioissa ja joita ei vastaanoteta suoraan tai välillisesti yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa."

3. Televisiodirektiivin 3 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on "aiheellisin keinoin ja lainsäädäntönsä mukaisesti varmistettava, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluvat televisiolähetystoiminnan harjoittajat noudattavat tämän direktiivin säännöksiä".

4. Televisiodirektiivin III luvun ("Televisio-ohjelmien jakelun ja tuotannon edistäminen") 4—9 artiklassa on säännöksiä, joiden avulla on tarkoitus huolehtia siitä, että "eurooppalaisella tuotannolla on suurin osa kaikkien jäsenvaltioiden televisio-ohjelmien lähetysajasta" [4]. Lisäksi olisi kannustettava "uusien televisiotuotannon lähteiden" [5] syntymistä yhteisössä niin, että osa lähetysajasta tai budjettivaroista annetaan televisiolähetystoiminnan harjoittajista riippumattomille tuottajille.

5. Televisiodirektiivin 4 artiklassa säädetään tämän vuoksi, että jäsenvaltioiden on varmistettava "mahdollisuuksien mukaan ja

4 — Televisiodirektiivin 20. perustelukappale.
5 — Vrt. televisiodirektiivin 24. perustelukappale.

tarkoituksenmukaisin keinoin", että televisiolähetystoiminnan harjoittajat varaavat eurooppalaisille teoksille [6] suurimman osan lähetysajasta, johon ei lueta uutisille, urheilutapahtumille, kilpailunomaisille viihdeohjelmille, mainoksille ja tekstitelevisiopalveluille varattua aikaa (1 kohta). Jos tätä osuutta ei voida saavuttaa, osuus ei saa olla pienempi kuin kyseisen jäsenvaltion keskimääräinen osuus vuonna 1988 tai 1990 (2 kohta).

Televisiodirektiivin 5 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava "mahdollisuuksien mukaan ja aiheellisin keinoin", että televisiolähetystoiminnan harjoittajat varaavat vähintään 10 prosenttia lähetysajastaan tai vähintään 10 prosenttia ohjelmistobudjetistaan eurooppalaisille, televisiolähetystoiminnan harjoittajista riippumattomien tuottajien valmistamille teoksille.

6. Televisiodirektiivin 22 artikla koskee alaikäisten suojelua. Sen mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava aiheelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluvien televisiolähetystoiminnan harjoittajien lähetyksissä ei ole ohjelmia, "jotka saattaisivat vahingoittaa alaikäisten fyysistä, henkistä tai moraalista kehitystä, eikä varsinkaan pornografiaa tai aiheetonta väkivaltaa sisältäviä ohjelmia".

Pääasiaa koskevat tosiseikat

7. Yhdysvaltalaisella Turner-konsernilla, joka on merkittävä yritys Yhdysvaltain televisiolähetystoimintamarkkinoilla, on tytäryhtiö Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Turner Entertainment Network International Ltd, jolla on toimipaikka Lontoossa. Tämä yritys omistaa koko osakekannan kahdesta muusta televisio-ohjelmia välittävästä yhtiöstä, jotka ovat Cartoon Network Ltd ja Turner Network Television Ltd ja joilla on kotipaikka Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Kyseessä ovat ohjelmat "TNT" ja "Cartoon Network". Näiden ohjelmien markkinoinnista vastaa tähän konserniin kuuluva yritys, Turner International Network Sales Ltd, jonka kotipaikka on myös Lontoossa. Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset ovat hyväksyneet näiden ohjelmien levittämisen myöntämällä niille niin sanotun "non-domestic satellite service" -luvan [7]. Nämä ohjelmat lähetetään satelliitin välityksellä. Kyseessä olevat yritykset käyttävät siinä Luxemburgin suurherttuakunnassa sijaitsevan satelliitin lähetystaajuutta.

Belgian hallituksen mielestä nämä ohjelmat eivät vastaa televisiodirektiivin 4 ja 5 artiklan vaatimuksia.

6 — Tämä käsite määritellään direktiivin 6 artiklassa.

7 — Vrt. tämän käsitteen osalta alaviitteessä 2 mainittu asia C-222/94 (tuomion 10 kohta).

8. Turner International Network Sales Ltd teki 17.9.1993 sopimuksen belgialaisen kaapelitelevisioyrityksen Coditel Brabant SA:n (jäljempänä Coditel) kanssa. Coditel sitoutui tässä sopimuksessa välittämään edellä mainitut ohjelmat kaapeliverkkonsa välityksellä Brysselin pääkaupunkialueelle.

9. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen kansallisen tuomioistuimen antamien tietojen mukaan kyseessä olevana aikana puuttui kaapelitelevisioalaa Brysselin pääkaupunkialueella koskeva oikeudellinen sääntely. Tämä lainsäädännössä ollut aukko korjattiin 16.9.1993 annetulla kuninkaan asetuksella, jonka tavoitteena kansallisen tuomioistuimen mukaan oli tukkia tie "tietyiltä televisio-ohjelmien lähettäjiltä", jotka yrittäisivät hyödyntää tätä aukkoa. Mainitun asetuksen perusteella kaksi belgialaista ministeriä kielsi 17.9.1993 antamallaan määräyksellä Coditelia levittämästä "TNT"- ja "Cartoon Network" -ohjelmia kaapeliverkkonsa välityksellä Brysselin pääkaupunkialueella.

10. Turner International Network Sales Ltd vaati tämän vuoksi Tribunal de Commerce de Bruxellesissä väliaikaismääräyksen antamista, jolla Coditelille myönnettäisiin oikeus panna täytäntöön sen 17.9.1993 tekemä sopimus. Tämä hakemus hyväksyttiin 26.10.1993. Coditel noudatti tätä päätöstä ja alkoi lähettää riidanalaisia ohjelmia.

11. Belgian valtio kanteli 26.10.1993 tehdystä päätöksestä kesäkuussa 1994. Tribunal de commerce de Bruxelles teki 29.11.1994 uuden päätöksen, jolla se esitti yhteisöjen tuomioistuimelle kolme ennakkoratkaisukysymystä (asia C-316/94). Samalla se määräsi Coditelin keskeyttämään riidanalaisten ohjelmien välittämisen siihen asti, kunnes näihin kysymyksiin vastattaisiin.

12. Cour d'Appel de Bruxelles kumosi 29.11.1994 tehdyn päätöksen 6.4.1995 muutoksenhakumenettelyssä, lukuun ottamatta kantelun tutkittavaksi ottamista. Tältä osin muutoksenhakutuomioistuin muutti riidanalaista päätöstä hylkäämällä Belgian valtion kantelun perusteettomana. Yhteisöjen tuomioistuin poisti tämän vuoksi 1.12.1995 antamallaan määräyksellä mitättömäksi tulleen ennakkoratkaisupyynnön C-316/94 rekisteristä.

13. Toimivaltaiset Belgian viranomaiset olivat aloittaneet tällä välin Tribunal de première instance de Bruxellesissä rikosoikeudenkäynnin Coditelin liikkeenjohdosta vastuussa olevaa hallituksen jäsentä Denuit'ta vastaan. Denuit'ta syytettiin siitä, että Coditel oli levittänyt 17.9.1993 annetusta ministeriön kiellosta huolimatta "TNT"- ja "Cartoon Network" -ohjelmia kaapeliverkkonsa välityksellä Brysselin pääkaupunkialueella. Lisäksi Denuit'ta syytettiin siitä, että Coditel oli sisällyttänyt levittämiinsä ohjelmiin kaupallista mainontaa ilman, että sillä olisi ollut tähän vaadittava Belgian viranomaisten myöntämä lupa.

14. Tribunal de première instance de Bruxelles katsoi, että se tarvitsee vireillä olevan asian ratkaisemiseksi tiettyjen yhteisön oikeuden säännösten tulkintaa. Tämän vuoksi se on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Minkä edellytysten täyttyessä televisiolähetystoiminnan harjoittajaa pidetään 3.10.1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvana? Mikä merkitys on sillä seikalla, että osa lähetetyistä ohjelmista ei ole eurooppalaista alkuperää, jos kansallinen tuomioistuin toteaa muilta osin, että kyseessä olevalla toiminnanharjoittajalla on kotipaikka kyseisen valtion alueella ja että ohjelmia ohjataan, kokoonpannaan ja leikataan tosiasiallisesti tällä alueella?

2. Jos yhdessä jäsenvaltiossa hyväksytyn televisiolähetystoiminnan harjoittajan lähetyksiä ei voida pitää kyseisessä direktiivissä tarkoitettuina jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvan televisiolähetystoiminnan harjoittajan lähetyksinä, voiko toinen jäsenvaltio kieltää tai rajoittaa niiden edelleenlähettämistä sen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella ja jos voi, niin millä perustamissopimuksen 59 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen mukaisilla edellytyksillä?

3. Onko televisiodirektiivin 2 artiklaa tulkittava niin, että kun televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu yhden jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, toinen jäsenvaltio ei voi kieltää tämän toiminnanharjoittajan televisiolähetysten levittämistä sen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella silloinkaan, kun direktiivin 4 ja 5 artiklan säännöksiä ei ole noudatettu?

B Kannanotto

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

15. Ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin haluaa ensinnäkin tietää, millä edellytyksillä televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu televisiodirektiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun jäsenvaltion "lainkäyttövaltaan". Tarkemmin sanottuna kyseessä on tämän säännöksen ensimmäisen luetelmakohdan tulkinta.

16. Yhteisöjen tuomioistuin on käsitellyt tätä kysymystä asiassa C-222/94 antamassaan tuomiossa. Siinä se päätyi siihen tulokseen, että jäsenvaltio, jonka lainkäyttövaltaan tele-

visiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu, on se jäsenvaltio, johon tämä toiminnanharjoittaja on sijoittautunut. [8]

17. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että EY:n perustamissopimuksessa tarkoitettu sijoittautumisen käsite kattaa taloudellisen toiminnan tosiasiallisen harjoittamisen määräämättömän ajan toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevasta kiinteästä toimipaikasta. [9]

18. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-222/94 antamassaan tuomiossa, että sijoittautumisperusteen huomioon ottaminen voi johtaa vaikeuksiin. Nämä vaikeudet johtuvat siitä, että televisiolähetystoiminnan harjoittajalla voi olla useampi kuin yksi toimipaikka yhteisössä. [10] Nämä ongelmat voidaan kuitenkin ratkaista. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut mainitussa tuomiossa, komissio on selittänyt, että jäsenvaltiot voivat löytää ratkaisun tähän ongelmaan "tulkitsemalla tätä perustetta niin, että se on paikka, jossa televisiolähetystoiminnan harjoittajalla on toimintojensa keskus, erityisesti paikka, jossa tehdään ohjelmapolitiikkaa ja lähetettävien ohjelmien lopullista kokoonpanoa koskevat päätökset". Yhteisöjen tuomioistuin totesi samalla, että vastaajana oleva Yhdistynyt kuningaskunta ei ollut kiistänyt tätä. [11]

19. Nyt käsiteltävänä olevan asian käsittelyyn osallistuneet ovat myös ilmaisseet kantansa tältä osin sikäli kuin tätä kysymystä on käsitelty. Denuit'n mukaan perustana on tosiasiallinen toimipaikka eli se paikka, jossa johto ja toiminnan olennainen osa sijaitsevat. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa tosiasiallinen toimipaikka on Denuit'n mukaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Belgian hallitus lähtee samasta perusajatuksesta mutta tulee kuitenkin täysin eri lopputulokseen. Sen käsityksen mukaan nyt käsiteltävänä olevassa asiassa tosiasiallinen toimipaikka on nimittäin Yhdysvalloissa, jossa ohjelmien valvonta ja vastuu toteutuvat. Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitseva toimipaikka on sen mukaan pelkästään muodollinen; myöskään merkittävä osa Turnerin henkilökunnasta ei työskentele siellä. Ranskan hallitus on todennut, että toimivaltaisen jäsenvaltion määrittely riippuu kulloisenkin yksittäistapauksen seikoista, joihin se laskee ohjelmiston valvonnan, yrityksen toimipaikan ja sen, kuinka suuri osa televisiotoiminnan parissa työskentelevästä henkilökunnasta tekee työtään kyseisessä jäsenvaltiossa. Kreikan hallitus näyttää haluavan painottaa televisiotoiminnan harjoittajan pääasiallista ja tosiasiallista toimipaikkaa.

20. Tähän liittyviin kysymyksiin ei mielestäni tarvitse *nyt käsiteltävänä olevan* [12] asian yhteydessä paneutua lähemmin. Kuten juuri mainitsin, nämä kysymykset liittyvät vain siihen tapaukseen, jossa televisiolähetystoiminnan harjoittaja on sijoittautunut useampaan kuin yhteen jäsenvaltioon. Tästä ei selvästikään ole kysymys tässä tapauksessa.

8 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia, tuomion 42, 51 ja 61 kohta.

9 — Asia C-221/89, Factortame, tuomio 25.7.1991 (Kok. 1991, s. I-3905, 20 kohta); vrt. myös asia C-55/94, Gebhard, tuomio 30.11.1995 (Kok. 1995. s. I-4165, 25 kohta).

10 — Vrt. tämän osalta asiassa C-222/94 30.4.1996 antamani ratkaisuehdotus (Kok. 1996, s. I-4025, 60 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

11 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu tuomio, 58 kohta.

12 — Nämä kysymykset ovat sitä vastoin keskeisiä asiassa C-56/96 (VT 4), jossa myös esitän ratkaisuehdotukseni tänään.

Vain sellaisessa tapauksessa nimittäin nousee esille kysymys siitä, minkä sijoittautumispaikan jäsenvaltiolla on lainkäyttövalta kyseisen televisiolähetystoiminnan harjoittajan osalta mainittujen perusteiden valossa. Tämän vuoksi on vain selvitettävä, onko kyseessä oleva televisiolähetystoiminnan harjoittaja ylipäätään sijoittautunut yhteisöön. Kansallisen tuomioistuimen on viime sijassa tarkasteltava tätä kysymystä. Vastaus tähän kysymykseen lienee kuitenkin selvä. Ranskan hallitus viittaa siihen, että nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä on Englannin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, jonka kotipaikka on Yhdistyneessä kuningaskunnassa, josta ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen mukaan toimintaa myös tosiasiallisesti johdetaan. Komissio väittää, että kyseisen televisiolähetystoiminnan harjoittajan yhtiöjärjestyksen mukainen kotipaikka on Yhdistyneessä kuningaskunnassa, jossa tehdään myös ohjelmistoa koskevat päätökset. Merkittävä osa televisiotoiminnan parissa työskentelevistä työntekijöistähän toimii siellä. Myös Yhdistyneen kuningaskunnan mielestä televisiotoiminnan harjoittaja on sijoittautunut tähän jäsenvaltioon.

21. Belgian hallitus on asian suullisessa käsittelyssä yhteisöjen tuomioistuimessa viitannut siihen, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut Yhdistyneessä kuningaskunnassa tähän asti voimassa olleet televisio-ohjelmien lähettäjiä koskevaan toimivaltaan liittyvät säännökset yhteisön oikeuden vastaisiksi, koska niissä ei oteta huomioon sijoittautumisperustetta. Belgian hallitus tekee tästä sen johtopäätöksen, että näiden säännösten perusteella myönnetyt luvat olisivat myös lainvastaisia, joten ei voida lähteä siitä oletamasta, että kyseessä olevat televisiolähetystoiminnan harjoittajat kuuluisivat Yhdistyneen kuningaskunnan lainkäyttövaltaan. Tätä väitettä ei pidä hyväksyä. Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio mainitussa asiassa vahvistaa ennemminkin sen, että jäsenvaltio, jolla on televisiolähetystoiminnan harjoittajaa koskeva lainkäyttövalta, on se, johon tämä toiminnanharjoittaja on sijoittautunut. Kysymys Yhdistyneessä kuningaskunnassa myönnettyjen lupien pätevyydestä on tältä osin merkityksetön.

22. On kuitenkin paneuduttava vielä siihen kysymykseen, jonka kansallinen tuomioistuin esittää tässä yhteydessä. Se koskee sitä, mikä merkitys on annettava lähetettyjen ohjelmien alkuperälle. Tämän kysymyksen ymmärtämiseksi on muistutettava, että riidanalaiset ohjelmat eivät Belgian hallituksen mielestä täytä televisiodirektiivin 4 ja 5 artiklan mukaisia edellytyksiä. Belgian hallitus on sitä mieltä, että nämä ohjelmat eivät kuulu Yhdistyneen kuningaskunnan lainkäyttövaltaan, koska ne eivät ole tämän jäsenvaltion lainsäädännön eivätkä televisiodirektiivin säännösten mukaisia.

23. Tämä väite on hylättävä. Jäsenvaltion lainkäyttövalta ei riipu televisiodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan lähetettyjen ohjelmien luonteesta. Ratkaisevaa on vain se, kuuluuko *televisiolähetystoiminnan harjoittaja* jäsenvaltion lainkäyttövaltaan tai, jos ei kuulu, täyttääkö se säännöksen toisessa luetelmakohdassa mainitut tekniset kriteerit. Se

seikka, että tällaisen toiminnanharjoittajan lähettämät ohjelmat eivät mahdollisesti vastaa direktiivin 4 ja 5 artiklan säännöksiä, ei vaikuta 2 artiklan 1 kohdan mukaisen lainkäyttövallan jakoon. Tämä on myös muiden oikeudenkäyntiin osallistuvien käsitys asiasta.

24. Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava, että televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu sen jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, johon se on sijoittautunut. Sen lähettämien ohjelmien alkuperällä ei ole merkitystä ratkaistaessa sitä, millä jäsenvaltiolla on televisiodirektiivin mukaan lainkäyttövalta toiminnanharjoittajan osalta.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

25. Toinen ennakkoratkaisukysymys koskee sellaisen televisiolähetystoiminnan harjoittajan asemaa, joka on hakenut jäsenvaltion lupaa kuulumatta "tämän direktiivin mukaisesti" jäsenvaltion lainkäyttövaltaan. Vaikka tässä kysymyksessä puhutaankin jäsenvaltion "lainkäyttövallasta", kysymystä voidaan tulkita mielekkäämmäksi niin, että se koskee televisiolähetystoiminnan harjoittajaa, joka ei kuulu jäsenvaltion lainkäyttövaltaan televisiodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen eikä toisen luetelmakohdan mukaan. Kuten Saksan hallitus on perustellusti todennut, ei kuitenkaan ole yksiselitteistä, millä jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön perusteilla pitäisi hyväksyä televisiolähetystoiminnan harjoittaja, joka ei ole sijoittautunut tähän jäsenvaltioon (jolloin se kuuluisi direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan soveltamisalaan) ja joka ei myöskään käytä kyseisen jäsenvaltion lähetystaajuutta, jäsenvaltion myöntämää satelliittikapasiteettia eikä siinä sijaitsevaa satelliittilähetysasemaa (jolloin se kuuluisi 2 artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan soveltamisalaan). Kyseessä on siis tilanne, joka ei näytä olevan käytännössä mahdollinen.

26. Denuit on lisäksi viitannut perustellusti siihen, että sellaisessa tapauksessa tuskin voi olla kysymys yhteisön sisäisestä asiasta, johon olisi sovellettava yhteisön oikeutta.

27. Joka tapauksessa on todettava, että tällaisesta tilanteesta ei ole kysymys nyt käsiteltävänä olevassa asiassa. Kuten juuri mainitsin, tässä kyseessä oleva televisiolähetystoiminnan harjoittaja on nimittäin kaiken todennäköisyyden mukaan sijoittautunut Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Vaikka kyseinen televisiolähetystoiminnan harjoittaja ei olisikaan sijoittautunut Yhdistyneeseen kuningaskuntaan (tai toiseen jäsenvaltioon), paikkansa pitäisi edelleen se tosiseikka, jota Belgian hallituskaan ei ole kiistänyt, eli että kyseiset ohjelmat levitetään Luxemburgin myöntämää satelliittikapasiteettia käyttäen. Näin täyttyy ainakin yksi 2 artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan mukaisista lainkäyttövallan perusteista. Sama pätisi silloinkin, jos kyseisiä ohjelmia varten käytettäisiin Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevaa maasatelliittilähetysasemaa, kuten Denuit on väittänyt yhteisöjen tuomioistuimessa pidetyssä suullisessa käsittelyssä.

28. Mainituista syistä olen Denuit'n, komission sekä Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitusten kanssa sitä mieltä, että yhteisöjen tuomioistuimen ei tarvitse vastata toiseen ennakkoratkaisukysymykseen.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

29. Kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellä kansallinen tuomioistuin haluaa tietää, onko jäsenvaltiolla velvollisuus televisiodirektiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti taata toisten jäsenvaltioiden lähetysten vapaa vastaanottaminen ja olla rajoittamatta niiden edelleenlähettämistä silloinkin, kun nämä lähetykset eivät vastaa televisiodirektiivin 4 ja 5 artiklan mukaisia vaatimuksia.

30. Yhteisöjen tuomioistuin on vastannut tähän kysymykseen äskettäin asiassa C-11/95 antamassaan tuomiossa. Se on todennut siinä, että tästä seuraa ensiksi se, että "ainoastaan se jäsenvaltio, josta lähetykset ovat peräisin, on velvollinen valvomaan, että lähetyksen alkuperävaltion televisiolähetyksiin sovellettavaa lainsäädäntöä ja direktiivin 89/552 säännöksiä noudatetaan, ja toiseksi se, että vastaanottavan valtion ei sallita itse valvovan säännösten noudattamista". [13] Tämä pätee myös televisiodirektiivin 4 ja 5 artiklan noudattamiseen. [14] Sillä, että tässä tuomiossa ei ole kysymys samoista kansallisista säännöksistä kuin nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, ei ole merkitystä toisin kuin Belgian hallitus on todennut yhteisöjen tuomioistuimessa pidetyssä suullisessa käsittelyssä. Yhteisöjen tuomioistuin ei nimittäin ole kyseisen tuomion mainituissa kohdissa tulkinnut kansallisia säännöksiä vaan itse televisiodirektiiviä, josta myös nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on kysymys.

31. Direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa rajoitetaan siinä asetetut velvoitteet kuitenkin vain perusteisiin, "jotka kuuluvat tässä direktiivissä yhteensovitettuihin aloihin". Direktiivin 4 ja 5 artiklat koskevat kuitenkin juuri aloja, jotka yhteensovitetaan tässä direktiivissä.

32. Direktiivin 2 artiklan 2 kohdan toisessa virkkeessä säädetyt mahdollisuudet rajoittaa toisista jäsenvaltioista lähetettyjen lähetysten edelleenlähettämistä väliaikaisesti voidaan toteuttaa vain, jos säännöksessä säädetyt edellytykset täyttyvät. Tässä on kyse poikkeussäännöksestä. [15] Se ei päde direktiivin 4 ja 5 artiklan rikkomista koskeviin tapauksiin. Tämän vuoksi ei voida hyväksyä Kreikan hallituksen näkemystä siitä, että tästä säännöksestä voitaisiin johtaa vastaanottavan valtion yleinen toimivalta valvoa lähetyksiä toiseen kertaan.

13 — Alaviitteessä 3 mainittu asia, tuomion 34 kohta.

14 — Alaviitteessä 3 mainittu asia, tuomion 42 kohta.

15 — Alaviitteessä 3 mainittu asia, tuomion 36 ja 39 kohta.

33. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut, jäsenvaltiolla ei ole tällaisissa tapauksissa oikeutta toimia omavaltaisesti. Se ei sen vuoksi voi tällaisissa tapauksissa toteuttaa yksipuolisia toimenpiteitä sen varalta, että muut jäsenvaltiot mahdollisesti jättävät noudattamatta televisiodirektiivin säännöksiä. Sillä on kuitenkin oikeus nostaa kyseistä jäsenvaltiota vastaan EY:n perustamissopimuksen 170 artiklan mukainen jäsenyysvelvoitteiden rikkomista koskeva kanne. Se voi myös vaatia komissiota toteuttamaan perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla toimenpiteitä tätä jäsenvaltiota vastaan. [16]

34. Yhteisöjen tuomioistuin ei ole asiassa C-11/95 antamassaan tuomiossa ratkaissut sitä, "onko jäsenvaltiolla oikeus toteuttaa vielä direktiivin 89/552 voimassa ollessa perustamissopimuksen 59 artiklan perusteella toimenpiteitä, joilla on tarkoitus estää se, että palvelun tarjoaja, joka toimii kokonaan tai osaksi omassa valtiossaan, käyttää perustamissopimuksessa taattuja vapauksia kiertääkseen oikeussääntöjä, joita sen tulisi soveltaa toimiessaan tässä toisessa jäsenvaltiossa" [17]. Tässä on kysymys siitä, voidaanko televisiodirektiivin voimaan tultua soveltaa vielä oikeuskäytäntöä, jonka yhteisöjen tuomioistuin on viimeksi vahvistanut vuonna 1994 asiassa C-23/93 [18] antamassaan tuomiossa.

35. Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset sekä Belgian hallitus ovat sitä mieltä, että tätä oikeuskäytäntöä voidaan soveltaa edelleen. Olen ollut samaa mieltä asiassa C-11/95 antamassani ratkaisuehdotuksessa. Olen siinä kuitenkin tehnyt selväksi, että mielestäni tätä oikeuskäytäntöä voidaan soveltaa vain silloin, kun kyseessä oleva televisiolähetystoiminnan harjoittaja toimii *vilpillisesti* ja että silloin tätä on tulkittava suppeasti [19]. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ei näytä olevan mitään sellaisia merkkejä, jotka tukisivat olettamusta tällaisesta vilpillisestä menettelystä. Belgian hallituksen näkemystä siitä, että jo pelkästään televisiodirektiivin 4 ja 5 artiklan noudattamatta jättäminen olisi tällaista vilpillistä menettelyä, ei mielestäni voida hyväksyä. Muussa tapauksessa sallittaisiin vastaanottavan valtion valvovan lähetyksiä toiseen kertaan, mikä ei ole televisiodirektiivin järjestelmän mukaista.

Tämän vuoksi *nyt käsiteltävänä olevassa asiassa* [20] ei ole tarpeen paneutua tarkemmin tähän kysymykseen.

36. Näin ollen on todettava, että televisiodirektiivin 2 artiklan 2 kohtaa on tulkittava niin, että jäsenvaltion on taattava toisista jäsenvaltioista lähetettävien lähetysten vapaa vastaanottaminen eikä se saa rajoittaa näiden lähetysten edelleenlähettämistä silloinkaan, kun kyseiset lähetykset eivät ole direktiivin 4 ja 5 artiklan säännösten mukaisia.

16 — Alaviitteessä 3 mainittu asia, tuomion 36 ja 37 kohta.

17 — Alaviitteessä 3 mainittu asia, tuomion 65 kohta.

18 — Asia C-23/93, TV10, tuomio 5.10.1994 (Kok. 1994, s. I-4795, 20 kohta).

19 — Asiassa C-11/95 30.4.1996 annettu ratkaisuehdotus, 73 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

20 — Viitattakoon tässäkin asiassa C-56/96 antamaani ratkaisuehdotukseen, jossa tätä kysymystä tutkitaan syvällisemmin.

C Ratkaisuehdotus

37. Ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi Tribunal de première instance de Bruxellesin esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

1. Televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY 2 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että televisiolähetystoiminnan harjoittaja kuuluu sen jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, johon se on sijoittautunut. Tämän lähetystoiminnan harjoittajan lähettämien ohjelmien alkuperällä ei ole merkitystä ratkaistaessa sitä, millä jäsenvaltiolla on direktiivin nojalla lainkäyttövalta toiminnanharjoittajan osalta.

2. Direktiivin 2 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion on taattava alueellaan vapaus vastaanottaa toisten jäsenvaltioiden televisiolähetyksiä, eikä se saa rajoittaa lähetysten edelleenlähettämistä, vaikka kyseiset lähetykset eivät olisikaan direktiivin 4 ja 5 artiklan säännösten mukaisia.